

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Практика по чл.13 ЕКПЧ

Елена Попова, съдия в Специализирания
наказателен съд
гр.София, 2014 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Практика по чл.13 ЕКПЧ

Чл.13 ЕКПЧ

“

.....

- **Кудла срещу Полша, 26.10.2000 г.**

- **Сюрмели срещу Германия, 08.06.2006 г.**

“защитата на основните права, гарантирани от конвенцията, следва на първо място да се осъществява от националните власти на държавите, а в случай на липса на защитен механизъм на национално ниво, се задейства "страсбургския механизъм", който е субсидиарен”

Практика по чл.13 ЕКПЧ

“Ефективно” средство по смисъла на чл.13 ЕКПЧ:

- **средството за защита следва да бъде „вътрешноправно”, т. е. да е предвидено в позитивното право на държавата**
- **средството следва да бъде ПРИЛОЖИМО ОТ НЕЗАВИСИМ НАЦИОНАЛЕН ОРГАН**
- **средството трябва ДА ПОДОБРИ действително положението на пострадалия, както и да репарира посредством парично ОБЕЗЩЕТЕНИЕ причинените му вредни последици, пряк и непосредствен резултат от нарушението**

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- “Ефективно” средство по смисъла на чл.13 ЕКПЧ
 - 1/ възпрепятстват твърдяното нарушение или неговото продължаване или
 - 2/ предвиждат адекватно обезщетение за всяко вече настъпило нарушение
- Комбинация между двете правни средства за защита

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- ЕСПЧ: възможността обвиняемият да поиска делото му да бъде внесено за разглеждане от съд или производството по това дело да бъде прекратено, ако предварителното разследване продължава прекалено дълго, е единственото правно средство, което той намира в определени ситуации за ефективно във връзка с продължителността на наказателното производство в България
- *Ганчев срещу България*, 12 април 2007 г.; *Йордан Йорданов и други срещу България*, , 2 юли 2009 г.; и *Герджиков срещу България*, 4 февруари 2010 г
- Недостатъци- само в ДП, само от обвиняемия

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- ЕСПЧ: липсата на компенсаторни правни средства за защита (виж *Османов и Юсеинов, Митев, Сиджимов, и Попов, Каров срещу България*, 16 ноември 2006 г.)
- Исковете по чл.2 ЗОДВГ не са ефективно средство
 - 1/ правното основание на тези искове
 - 2/ неясна тежест при изчисляване на вредите - напр. отчетен период на ЗПС
 - 3/ разглеждат се по общия ред, няма съкратено производство
 - 4/ могат да се предявят само след приключване на НП

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- ЕСПЧ: “Проверките от Инспектората на ВСС по жалби на граждани относно срока на производството не са ефективно средство, тъй като не предоставят на заинтересуваните лица лично право да принудят държавата да упражнява своите надзорни правомощия.”

Практика по чл.13 ЕКПЧ

Съотносими към чл.13 ЕКПЧ актове:

- Препоръка CM/Res (2010) 3 на Комитета на министрите на СЕ, приета на 24.02.2010г.
препоръчва на ДЧ мерки срещу бавността на съдебните производства
- Резолюция №3 от 12.05.2004г. на Комитета на министрите на Съвета на Европа –в тази насока

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- “Димитров срещу България” – наказателното производство
- “Хамънов срещу България”- гражданското производство

Установяват нарушения на чл.6 ЕКПЧ относно разумния срок и на чл.13 ЕКПЧ поради липсата на вътрешноправно ефективно средство в Б-я, което да позволява компенсация

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- ЕСПЧ първо трябва да прецени дали жалбоподателя има качеството на пострададал по ЕКПЧ
- Смекчаване на присъдата, извършено заради прекомерната продължителност на производството, може да лиши съответното лице от положението му на пострададал, когато националните органи признаят по достатъчно ясен начин неспазването на изискването за разумен срок по член 6§1 и предоставят обезщетение, като намалят присъдата по изричен и измерим начин

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- “Димитров срещу България” - споразумение ЛОС 5 месеца
- “Споразумението не може да се счита за признание от страна на властите за това, че не са постановили решение в разумен срок или че по този начин са му предоставили изрично и измеримо обезщетение във връзка с това”
- Димитров има качеството “пострадал”

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- “Хамънов срещу България” ЛОС
- ЕСПЧ не става ясно дали продължителният период от време на наказателното производство е единствената причина за намаляване размера на наказанието
- Хамънов е пострадал по ЕКПЧ и жалбата е допустима

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- Констатации на ЕСПЧ по “Димитров срещу България”
- Наказателното производство е продължило - 10 години и 8 месеца ДП и 1 година –първа инстанция
- Делото не представлява особена сложност
- Поведението на Димитров не е било източник на забавяния
- Властите са отговорни за всички забавяния

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- Констатации на ЕСПЧ по “Хамънов срещу България”
- _делото представлява фактическа и правна сложност- срещу няколко лица е
- 5 години за три съдебни инстанции
- ВКС и АП и ОС Пловдив –единадесет заседания, причини за отлаганията- по вина на властите
- Нарушение на чл.6 ал.1 ЕКПЧ

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- Съдът приема, че България в срок от дванадесет месеца от датата на влизане в сила на решение по делото Дивитров и Хамънов съгласно член 44 §2 от Конвенцията, трябва да въведе ефективно правно средство за защита, което е в съответствие с изискванията, предвидени в решението

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- Изисквания към ефективното вътрешноправно средство
- 1/" – процесуалните правила, регулиращи разглеждането на такъв иск, трябва да бъдат в съответствие с принципа на справедливост, заложен в член 6
- 2/правилата, регулиращи разноските, не трябва да възлагат прекомерна тежест за страните в процеса, когато искът им е основателен

Практика по чл.13 ЕКПЧ

- Изисквания:
- 3/ искът за обезщетение трябва да бъде разгледан в разумен срок
- 4/ равнището на обезщетение не трябва да бъде неоправдано в сравнение с присъжданото от Съда по подобни дела
- 5/– обезщетението трябва да бъде изплатено своевременно

Практика по чл.13 ЕКПЧ

Благодаря за вниманието!